

Kouluvierailu: teemana monilukutaito

Vierailimme Jyväskylän normaalikoululla 2. luokan matematiikan taitoja ja tv-taitoja harjoittavilla oppitunneilla. Ensimmäisenä ollut matematiikan oppitunti alkoi siten, että opettaja jakoi oppilaille leikkirahoja, joiden avulla mietittiin, kuinka monta ostosta rahalla saisi. Monilukutaito kytkeytyi mielestämme tähän tehtävään juurikin matematiikan liittämällä oppilaiden arkeen. Matemaattiset laskut oli ujutettu arkisiin rahankäyttötilanteisiin, joihin oppilaat tulevat todennäköisesti törmäämään jatkuvasti vanhemmiksi kasvettaen. Arjen taitoihin sisältyy monia taitoja, joita koulussa opetetaan, mutta jotka eivät oppitunneilla linkity mitenkään todelliseen elämään koulun seinien ulkopuolella. Tämä tehtävä olikin osoitus siitä, miten monilukutaitoa saa kytkettyä myös pienten oppilaiden opetukseen.

Matematiikan tunnilla opettaja käytti myös hyvin monipuolisia tapoja tehtävien ohjeistuksessa sekä tehtävien läpikäynnissä. Erilaisina teksteinä toimivat opettajan älytaululle kirjoittamat tehtävät sekä tehtävien yhteen piirretyt havainnollistavat kuvat. Myös oppikirjoissa tekstimuodossa olevan tehtävänannon yhteyteen oli piirretty tehtävää konkretisoivia kuvia. Esimerkiksi jos kerrottiin, että tehtävässä oli käytettävissä 9€, oli tehtävän viereen piirretty yhdeksän euron kolikkoa. Tämän lisäksi sekä opettajan että oppilaiden äänet kuuluivat oppitunnilla. Opettaja sanallisti itse kaiken kirjoittamansa, mutta pyysi myös oppilaita lukemaan ääneen tehtävänantoja. Tällä luultavasti pyrittiin oppilaiden oman ymmärryksen lisäämiseen sekä tehtävien merkityksellistämiseen oppilaille. Opettaja pyrki lisäämään oppilaiden ymmärrystä myös sillä, että hän pyysi oppilaita selittämään, miten ja miksi he olivat päätyneet tiettyyn ratkaisuun tehtävien vastauksia tarkistettaessa. Näin matematiikan laskuja ei vain opeteltu mekaanisesti ulkoa, vaan pyrittiin aktiivisesti oppilaiden oman ajattelun ja ymmärryksen syventämiseen.

Tvt-tunnilla oppilaat harjoittelivat Google Driven käyttöä yhdessä 5. luokan kummien kanssa. Myös tällä tunnilla monilukutaito oli osana opetusta. Opettaja ohjasi tabletin ja Google

Driven käyttöä selkeästi ja havainnollisesti. Erityisesti merkistön lukemisen harjoittelu nousi esiin. Sovelluksen plus-merkin ymmärtäminen ja käyttö kytkettiin taitavasti aiemmin opittuun. Opettaja ohjasi oppilaiden ajattelua ja tuki heidän kielellistä ymmärtämistä esimerkiksi nostamalla symbolin merkityksen yhteiseen keskusteluun (+ → lisätään): symbolin merkitys pysyy samana vaikka konteksti muuttuu.

Luokan opettaja tuntui keskustelumme perusteella näkevän monilukutaidon osittain irrallisena muista oppi sisällöistä. Keskustelimme monilukutaidosta ja erityisesti MONO-viikosta, joka oli järjestetty muutama viikko sitten. Erityisesti näinä teemapäivinä monilukutaidon harjoittamiseen oli kiinnitetty erityistä huomiota. MONO-viikon teemana oli ollut alkuopetuksessa lähiympäristö. Oppilaat olivat tutkineet Jyväskylän tunnettuja paikkoja ja rakennuksia erilaisten tekstien ja tekstilajien sekä työtapojen kautta. Oppilaat olivat esimerkiksi tehneet pienoismallin karttakuvan perusteella sekä kirjoittaneet tutkielman, sadun ja tehneet pelin aiheeseen liittyen. Näin oppilaat olivat harjoitelleet tulkitsemaan ja analysoimaan vaikeita ja heille ennestään vieraita tekstejä sekä tuottamaan tietoa itse. Alkuopetuksessa saattaa painottua mekaanisen lukemisen taidot ymmärtävän ja analysoivan lukemisen sijasta. Alkuopetuksessa monilukutaidon kehittäminen näkyy erityisesti lapsen uteliaisuuden ja kiinnostuksen tukemisena. Lapsia ohjataan rohkeasti lukemaan, tutkimaan ja tulkitsemaan erilaisia tekstejä huolimatta siitä, että he eivät vielä ymmärrä lukemaansa. Opetuksen yhtenä tavoitteena onkin tukea identiteetin kehittymistä sekä minäpystyvyyssuskomuksia.